

आत्मवेदनश्रुतिविरोधः ... प्राज्ञविषयकत्वेनाज्ञानपरामर्शस्याभावः GuruCandr. iii. 54. 20.

अज्ञानपराहति (ajñāna-parāhati) *f.* destruction of nescience प्रमाण-जन्याताधारणाकारभानस्यैवाज्ञानविरोधित्वात्परोक्षतामात्रेणाज्ञानपराहतिप्रसङ्गः AdvaiSi. 407. 9.

अज्ञानपरिकल्पितत्व (ajñānaparikalpita-tva) *n.* the state of being imagined by ignorance अनृतेनापिधानं हि तेषां विशेषणम् । अज्ञानावेष्टितत्वमित्यर्थः । न त्वज्ञानपरिकल्पितत्वम् AnuBh. 81. 9 (on i. 3. 15)

अज्ञानपरिणाम (ajñāna-pariṇāma) *m.* modification of nescience अहंकारस्यैव ... अज्ञानपरिणामानां सुषुप्तौ संस्कारतापन्नत्वेन साक्षिभास्यत्वायोग्यत्वादेव तदा सप्रकारकवृत्त्यभावः GuruCandr. ii. 401. 11.

अज्ञानपरिणामत्व (ajñānapariṇāma-tva) *n.* the state of being the modification of nescience रूप्यमपि ... अज्ञानपरिणामत्वाच्चोभयोपादानकम् Nyāyāmṛ. 502A. 7; अहङ्कारादेरज्ञानपरिणामत्वादज्ञानावच्छिन्नचित्तैक्याध्यासादुक्त-भ्रमः GuruCandr. iii. 9. 24; LaCandr. 577. 31.

अज्ञानपरिणामभेद (ajñānapariṇāma-bheda) *m.* particular modification of nescience जीवस्यान्तःकरणरूपोऽज्ञानपरिणामभेदः SiddhāLeSaṁ. 88. 5.

अज्ञानपरिणाममनस् (ajñānapariṇāma-manas) *n.* mind which is the modification of nescience अज्ञानपरिणाममनसोऽपि तत्पक्षे शुद्धाश्रितत्वेन तत्परिणामवृत्तेरपि तदाश्रितत्वम् GuruCandr. ii. 411. 20; LaCandr. 563. 42.

अज्ञानपरीषहजय (ajñānapariṣaha-jaya) *m.* conquest of the obstacle or hardship due to ignorance अज्ञानावमानज्ञानाभिलाषसहनमज्ञानपरीषहजयः TattvārāVār. ix. 9. 27; अज्ञोऽयं न वेत्ति पशुसम इत्येवमाद्यधिकेपवचनं सह-मानस्य परमदुश्चरतपोऽनुप्रायिनो नित्यमप्रमत्तचेतसो मेऽद्यापि ज्ञानातिशयो नोत्प-द्यते इति अनभिसंदधतोऽज्ञानपरि(? री)षहजयोऽवगन्तव्यः SarvāSi. 9. 9 (427. 8)

अज्ञानपवन (ajñāna-pavana) *m.* wind of ignorance रम्भास्तम्भनिभं मनः । अज्ञानपवनं जित्वा धृष्यमाणं निवारय PārśvC. 2. 715.

अज्ञानपाश (ajñāna-pāśa) *m.* snare of nescience अज्ञानपाशबद्धानां पशूनां पाशमोचकम् । रामेश्वरं शिवं शान्तमुपैमि शरणं सदा SkandP. iii(1). 49. 36.

अज्ञानपुष्प (ajñāna-puṣpa) *adj.* having flowers in the form of ignorance अज्ञानपुष्पम् ... कर्मतरं प्रभज्य मुनिद्विपास्तत्र सुखं वसन्ति VarāṅgaC. 10. 21.

अज्ञानपूर्व (a-jñānapūrva) *adj.* not preceded by knowledge यथा कस्यचिद्वैराग्यमस्ति न तत्त्वज्ञानम्, तस्मादज्ञानपूर्वद्वैराग्यात् प्रकृतिलयः Sāṁkhya-KāBh. 26. 8 (on 45)

अज्ञानपूर्वक (ajñāna-pūrvaka) *adj.* preceded by ignorance or absence of knowledge वैषयो रागः संभूत्याः कारणम् ... संसारे ... । अज्ञानपूर्वकं तस्मादज्ञानं तु विवर्जयेत् BrahmāṅḍP. iii. 3. 49; अज्ञानपूर्वकैर्दोषैः प्रायुक्तस्तु विवर्जितः । ... यदा यजेत् PāraS. 12. 466; ननु सत्यं चेतनव्यवहारो नाज्ञानपूर्वकः किं त्वविदितविवेकग्रहणस्मरणपूर्वक इति Bhām. 17. 4 (on i. 1. 1); SarvaDaSaṁ. 16. 514.

अज्ञानपूर्वकत्व (ajñānapūrvaka-tva) *n.* the state of being preceded by nescience or absence of knowledge अज्ञानपूर्वकत्वात् तत्त्वज्ञानस्य Bhām. 591. 11 (on iii. 3. 6); चेतनव्यवहारस्याज्ञानपूर्वकत्वानुपपत्तेः Bhām. 17. 3 (on i. 1. 1); विशिष्टव्यवहारस्य विशिष्टज्ञानपूर्वकत्वनियमेनाज्ञानपूर्वकत्वानुपपत्तेः SarvaDaSaṁ. 16. 512.

अज्ञानपूर्वम् (a-jñānapūrvam) *adv.* unknowingly, unintentionally अत उत्तरं तेन संभाष्य तिष्ठेदेकरात्रं जपन् सावित्रीमज्ञानपूर्वम् GautDS. iii. 2. 8.

अज्ञानप्रकार (ajñāna-prakāra) *m.* mode of ignorance यद्यज्ञानसाम्येऽपि विषयभेदमाश्रित्य निग्रहस्थाननानात्वम् ... तर्ह्यज्ञानप्रकारवैविध्याद् भेदान्तराण्यपि वक्तव्यानि NyāyMañ. ii. 203. 33.

अज्ञानप्रकाश (ajñāna-prakāśa) *m.* manifestation of ignorance विषयावच्छिन्नाज्ञानज्ञानार्थं विषयावच्छिन्नत्वेनाज्ञानप्रकाशार्थम् GuruCandr. iii. 36. 12.

अज्ञानप्रकाशन (ajñāna-prakāśana) *n.* display of ignorance कृते स्नाने क्षणं शौचम् ... । क्षीरक्षालनमङ्गार इवाज्ञानप्रकाशनम् SamarāSaṁ. 4. 473; तम् ... दृष्टानुक्रम्यया । प्रसुविमोचयामास तदज्ञानप्रकाशनात् PrabhāC. 119. 26.

अज्ञानप्रतिपक्ष (ajñāna-pratipakṣa) *m.* opposite of ignorance, remedy against ignorance ज्ञानमनास्रवमज्ञानप्रतिपक्षः Sphuṭā. i. 4. 19 (on 1. 1)

अज्ञानप्रतिबद्ध (ajñāna-pratibaddha) *adj.* obstructed by ignorance नन्वन्तरायध्वंसमात्रं चेन्मुक्तिस्तर्हि श्रवणमात्रेणैव तत्सिद्धिः स्यात्, अज्ञानप्रतिबद्ध-कण्ठचामीकरसिद्धिवदिति तत्राह SāṁkhyaPraBh. 151. 34 (on 6. 22)

अज्ञानप्रतिबन्धकत्व (ajñānapratibandhaka-tva) *n.* obstructive nature that abides in nescience उक्तव्यवहारकाले ... अज्ञानप्रतिबन्धकत्वकल्पना-

वैयर्थ्यम् GuruCandr. ii. 413. 7.

अज्ञानप्रतिबिम्बित (ajñāna-pratibimbita) *adj.* [*f.* -ā] reflected in nescience अज्ञानप्रतिबिम्बिता चिदुच्यते PrakaVi. 3. 14; त एते पञ्च विशिष्टा अज्ञानप्रतिबिम्बितचित्स्वरूपे समारोपिताः PrakaVi. 116. 7; अज्ञानप्रति-बिम्बितस्य चिद्धातोः PrakaVi. 117. 16; अज्ञानप्रतिबिम्बितं चैतन्यं जीवः Siddhā-Bi. 46. 2; 48. 1; SiddhāLeSaṁ. 88. 4; SiddhāTa. 2. 10.

अज्ञानप्रतिबिम्बितता (ajñānapratibimbita-tā) *f.* the state of being reflected in nescience स एवाज्ञानप्रतिबिम्बिततया चेता द्रष्टा जीवः PrakaVi. 69. 14.

अज्ञानप्रतिभास (ajñāna-pratibhāsa) *adj.* appearing as other than knowledge कल्पमानमपि तदज्ञानप्रतिभासं विज्ञानमेव कल्पयेत् Tātpaṭ.(U.) 273. 16 (on 5(4). 139)

अज्ञानप्रतियोगिकत्व (ajñānapratiyogika-tva) *n.* the nature of having nescience for its counter-correlative अज्ञानतत्प्रयुक्तयोः ध्वंसैक्ये निवृत्ताव-ज्ञानप्रतियोगिकत्वं वाच्यम् GuruCandr. i. 99. 11; i. 412. 15.

अज्ञानप्रतिषेध (ajñāna-pratiśedha) *m.* negation of ignorance आत्म-न्यज्ञानप्रतिषेधाच्च YogVār. 1. 4.

अज्ञानप्रतिसंधान (ajñāna-pratisandhāna) *n.* recollection of ne- science उत्तरत्राज्ञानप्रतिसंधानानुपपत्तिरिति चेन्न ŚatDū. 122. 24.

अज्ञानप्रतीति (ajñāna-pratīti) *f.* 1 experience of nescience अहमज्ञो मामन्यं च न जानामीत्यत्र वर्तमानतयैवाज्ञानप्रतीतेः ŚatDū. 168. 28; न हि साक्षिणा अज्ञानमित्यज्ञानप्रतीतिः SiddhāTa.S. 17; 2 knowledge of (the exi- stence) of ignorance तपसा चीयते ब्रह्मेत्यत्राज्ञानप्रतीतौ तन्निरासाय TattvPrakā. 33A. 13 (on i. 2. 22)

अज्ञानप्रत्यक्ष (ajñāna-pratyakṣa) *n.* direct knowledge of nescience 'अहमज्ञः' इत्याद्याश्रयविषयप्रतीतिर्गर्भितमज्ञानप्रत्यक्षं व्याहृतमेव VivaPraSaṁ. 20. 2; NyāySu.(Ja.) 62B. 10 (on i. 1. 1); अज्ञानप्रत्यक्षोत्पत्तेः पूर्वमज्ञाने विशेष- षणतयावच्छेदकज्ञानादिग्रहनियमः LaCandr. 551. 33.

अज्ञानप्रत्यक्षत्व (ajñānapratyakṣa-tva) *n.* perceptible nature of nescience अद्वैतसिद्धौ अज्ञानप्रत्यक्षत्वोपपत्तिः AdvaiSi. 559. 7.

अज्ञानप्रत्यय (ajñāna-pratyaya) *m.* cognition of ignorance or ne- science अज्ञानप्रत्ययश्चायं किमालम्बन इष्यते ŚlokaVār. 5 (3). 142 (307. 2); Kāśi. ii. 153. 14 (on 5 (3). 142); योऽयमज्ञानप्रत्ययः प्राद्योपस्थापकः सः NyāyRa. 307. 9 (on 5 (3). 142); सामान्यज्ञानजनितोऽप्यज्ञानप्रत्ययः AdvaiSi. 559. 1; नञो विरोधार्थकतया ज्ञानविरोधित्वेनाज्ञानप्रत्ययात् LaCandr. 550. 29.

अज्ञानप्रधानद्वार (ajñāna-pradhānadvāra) *n.* nescience as the principal means अज्ञानप्रधानद्वारमादाय (परमात्मनः) क्षेत्रकारणत्वम् PañcPra. 70. 3 (5)

अज्ञानप्रभव (ajñāna-prabhava) *adj.* [*f.* -ā] arising from ignorance or nescience अज्ञानप्रभवं हीदं यदुःखमुपलभ्यते MahāBhā. xii. 153. 5; xii. 205. 18; एवं पशुसमैर्दुरज्ञानप्रभवं महत् । अवाप्यते नरेर्दुःखम् ViṣṇuP. vi. 5. 24 = BrahmP. 233. 24; अज्ञानप्रभवं सर्वं ज्ञानेन प्रविलीयते AparoAnu. 14; अज्ञान- प्रभवो मन्युरहमानोपबृंहितः BhāgP. viii. 19. 13; अज्ञानप्रभवाहंभीः स्वपरेति भिदा यतः BhāgP. x. 4. 26; अज्ञानप्रभवो मोहस्तस्माद्भागः प्रवर्तते ViṣṇuDhāP. iii. 233. 275; अज्ञानप्रभवं दुःखं ज्ञानेनैव निवर्तते ŚivaP. vii. 5. 11 (506B. 9); अज्ञानप्रभवाहंभीः Adhyārā. vi. 10. 37; vi. 10. 39.

अज्ञानप्रभवत्वत्वत्स (ajñānaprabhavatva-tas) *adv.* because (of the nature) of what is caused by ignorance अन्येषां शास्त्रकवृणामज्ञानप्रभवत्वतः । तदुक्तेर्न प्रमाणता DeviBhāP. vii. 39. 19.

अज्ञानप्रमाण (ajñāna-pramāṇa) *n.* proof or means of revealing ignorance अज्ञानप्रमाणमपि केवलं नान्यप्रमाणविषयं स्पृशति IṣṭaSi. 195. 11; 193. 13.

अज्ञानप्रयुक्त (ajñāna-prayukta) *adj.* which is caused by or brought about by nescience अज्ञानप्रयुक्ततत्संस्कारान्यतरस्याभावाच्च व्यापकः LaCandr. 161. 22; विषयोऽज्ञानप्रयुक्तरूपो विवक्षितः GuruCandr. i. 368. 14.

अज्ञानप्रयुक्तता (ajñānaprayukta-tā) *f.* the state of being caused by or brought about by nescience अज्ञानकल्पितत्वेन अज्ञानप्रयुक्ततायोग्यत्वेन अस्वप्रकाशत्वेनेति यावत् LaCandr. 495. 41.

अज्ञानप्रयुक्तत्व (ajñānaprayukta-tva) *n.* the state of being caused by or brought about by nescience अविद्यासंबन्धादेरपि अज्ञानप्रयुक्तत्वेनाज्ञाननाश- कनाशयत्वात् GuruCandr. i. 166. 19; ii. 170. 22; आकाशादेरज्ञानप्रयुक्तत्वासिद्ध्या मिथ्यात्वासिद्धिः GuruCandr. ii. 314. 23; न तु शुक्तिरूप्यादेरज्ञानप्रयुक्तत्वाज्ज्ञान- नाशयत्वम् LaCandr. 528. 24.

अज्ञानप्रयुक्तध्वंस (ajñānaprayukta-dhvaṁsa) *m.* annihilation or destruction of what is brought about or caused by nescience अज्ञानध्वंसो-